

Závěr

Z uvedeného vyplývá, že problematika institutu vazby je poměrně rozsáhlá a složitá. Nebývá vždy jednoduché určit hranici, kdy k zajištění účelu trestního řízení postačí stíhání obviněného na svobodě a kdy je už nutné vzít jej do vazby. Vazba by neměla být aplikována mechanicky, je nutno vycházet vždy z konkrétních okolností dané věci a osoby obviněného. Při rozhodování o vazbě je třeba mít vždy na zřeteli, že se jedná o výjimečný institut, kterého lze využít až jako ultima ratio, kdy se využití ostatních prostředků jeví jako nedostatečné. Orgány činné v trestním řízení musí mít neustále na mysli zásadu presumpce nevinny a s obviněným jednat tak, jakoby žádný trestný čin nespáchal. Vazba představuje velmi citelný zásah do nejzákladnějšího lidského práva, kterým je osobní svoboda jednotlivce. Je nutno mít na paměti, že uvalení vazby na obviněného ovlivní nejen jeho budoucí život ale i život jeho rodiny i okolí. K rozhodování o vazbě je proto nutno přistupovat odpovědně a s vědomím výše uvedeného. Byla-li vazebně stíhaná osoba později shledaná nevinou, může se domáhat odškodnění podle zákona č. 82/1998 Sb. o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem. Případné přiznané odškodnění však nikdy nemůže plně nahradit újmu vzniklou pobytem ve vazbě.

Právní úprava vazby je v centru pozornosti nejen odborné veřejnosti, která se snaží upozorňovat na některé sporné otázky a výkladové problémy. Laická veřejnost vnímá vazbu jako určitý druh sankce a v jejím uložení spatřuje často presumování viny obviněného, ačkoliv je na takovou osobu třeba pohlížet, s ohledem na princip presumpce nevinny, jako na nevinou. K tomuto obrazu vazby silně přispívají média, která informují o podkladech trestního stíhání jako o skutečnostech zcela pravdivých, o vzetí obviněného do vazby jako o potvrzení viny hodné morálního odsouzení či se pohoršují nad propuštěním obviněného z vazby bez znalosti právních a bližších skutkových souvislostí.

V souvislosti s budoucí rekodifikací trestního procesu považují za vhodné upravit především oblast formálního vazebního práva. Zcela určitě je nutné věnovat pozornost dnes nevyhovující úpravě rozhodování o dalším trvání vazby z úřední povinnosti a na základě žádosti obviněného. Považují za nutné odstranit duplicitu tohoto rozhodování, které neúměrně zatěžuje rozhodující orgán na úkor vyřizování věci samé. Vhodnou se jeví úprava navrhaná ve věcném záměru vázat rozhodování o dalším trvání vazby z úřední povinnosti na zákonný institut nebo na uplynutí přiměřené lhůty od posledního rozhodnutí o vazbě lhotejně, zda bylo učiněno na základě podnětu obviněného či z úřední povinnosti. Za nezbytné považují

zahrnout do trestního řádu úpravu práva být slyšen v řízení o vazbě. Promítnutím tohoto práva do trestního řádu bude úprava v trestním procesu v souladu s požadavky Úmluvy. Výslovně by měla být stanovena povinnost soudu vyslechnout obviněného při rozhodování o vzetí do vazby a při rozhodování o dalším trvání vazby. Pozitivně hodnotím vázanost maximální možné délky vazby na typovou závažnost trestného činu a rovněž též rozdělení délky vazby na třetiny s položením důrazu na řízení před soudem. Zkrácení maximální možné délky trvání vazby nepovažuji za vhodnou s ohledem na složitost věci v případech typově závažnějších trestných činech. Současnou úpravu materiálního vazebního práva považuji za dostatečnou. V této souvislosti musím odmítnout diskuze o zakotvení obligatorní vazby, která v moderním trestním procesu nemá své místo.

V této práci sem se snažila uceleně podat problematiku institutu vazby de lege lata. Rovněž sem se snažila upozornit na některé problémy v souvislosti s interpretací zákonných ustanovení, na úskalí jejich aplikace a podložit je judikaturou soudů.